

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Financieringssystematiek en provinciaal belastinggebied (IPO)	TELEFOONNUMMER	+31634380141
		E-MAILADRES	arjan.meerkerk@provincie-utrecht.nl
DATUM	18-10-2022	DOMEIN/OPGAVE	BDV
DOCUMENTNUMMER	UTSP-1592880672-636	TEAM	FN2
VAN	Arjan Meerkerk	PORTEFEUILLEHOUDER	Strijk
NUMMER PS	PS2022BEM112		
BIJLAGE	1. Position paper Begrotingsbehandeling BZK oktober 2022		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft een brief opgesteld die gericht is aan de Staten van de 12 provincies om u te informeren over de laatste stand van zaken met betrekking tot de financieringssystematiek en de ontwikkelingen rond het provinciaal belastinggebied. Die brief treft u hierbij aan in de vorm van deze Statenbrief.

Inleiding:

In de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) Financiën van donderdag 29 september jl. is besloten om alle Staten van de 12 provincies op gelijke wijze en in dezelfde week te informeren over het interprovinciale traject met betrekking tot de financieringssystematiek van provincies en het provinciaal belastinggebied. In het voorjaar hebben wij op soortgelijke wijze geïnformeerd over het voornemen van het rijk om te komen tot een nieuwe financieringssystematiek voor decentrale overheden (zie onze brief met kenmerk [PS2022BEM48](#)). In deze brief informeren we u over de laatste stand van zaken en gaan we in op de ontwikkelingen rond het provinciaal belastinggebied.

Financieringssystematiek

In het coalitieakkoord van het rijk is opgenomen dat “om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, er in de komende jaren een nieuwe financieringssystematiek voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en motorrijtuigenbelasting (MRB) in de beschouwing betrokken. In de huidige kabinetsperiode zal de financiering van de medeoverheden grotendeels worden vormgegeven via de accessystematiek.”

Voor de zomer heeft het kabinet de contourennota gepubliceerd over dit onderwerp (zie [Kamerbrief Contourennota financieringssystematiek medeoverheden](#)). Daarin schetst het kabinet de uitgangspunten voor de nieuwe systematiek en de te nemen vervolgstappen. Ook gaat het kabinet in op het rapport ‘Samenwerkingsvermogen - Samen werken aan maatschappelijke opgaven met financiën in balans’ van mw. Lazeroms over de financiële situatie van de medeoverheden en de opties en vertrekpunten voor een nieuwe financieringssystematiek. Mw. Lazeroms is in april 2022 door het ministerie benoemd tot extern procesbegeleider om de opties in kaart te brengen

die moeten leiden tot een nieuwe manier van bekostigen voor gemeenten en provincies. Die opties zijn in de vorm van het genoemde rapport in juni opgeleverd aan de Tweede Kamer. In aanloop naar deze contourennota hebben we in IPO-verband onze voorwaarden voor de toekomstige systematiek met de fondsbeheerders gedeeld en tijdens de gesprekken met mw. Lazeroms ingebracht. Deze voorwaarden waren als bijlage bijgevoegd bij onze brief aan u dit voorjaar.

Provinciaal belastinggebied

Daarnaast bevat het coalitieakkoord van het rijk ambities ten aanzien van de toekomst van de belasting op mobiliteit. De MRB zal, zoals nu beoogd, in 2030 plaatsmaken voor 'Betalen naar gebruik', een kilometerheffing. Dit heeft directe consequenties voor het provinciaal belastinggebied, de opcenten op de MRB. Vorig jaar is door het rijk en provincies samen al een onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieve belastinggebied(en). Dit onderzoek met een begeleidende Statenbrief is in juli 2020 met u gedeeld (zie [2021BEM149](#)). Dit najaar volgt een update van het rapport, waarbij het rijk de verbinding legt met het onderzoek naar het gemeentelijk belastinggebied.

Het is van groot belang dat het rijk bij de toekomstige ontwikkelingen de samenhang tussen de provinciale, gemeentelijke en waterschapbelastingen in ogenschouw neemt én ervoor waakt dat de totale lastendruk niet toeneemt. Dit zullen wij als provincies blijven benadrukken richting het rijk. Daarnaast pleiten we gezamenlijk voor het behoud van een stabiel en autonoom belastinggebied. Om een nader en gefundeerd standpunt in te nemen onderzoeken we in IPO-verband de voor- en nadelen van de verschillende alternatieven. Hierover informeren we u graag dit najaar via een separate sessie in samenwerking met Statenlid.nu, waarvoor op korte termijn een uitnodiging volgt. Bij de behandeling van de Utrechtse Kadernota 2023-2026 heeft u via [amendement 25](#) 'Bezinnen op belasting' aangegeven om binnen het IPO het gesprek te voeren aan de hand van de criteria die in beslispunt 8.b in het Statenvoorstel van de betreffende Kadernota zijn opgesomd (zie [PS2022PS14](#)). Het is bij dit onderwerp overigens belangrijk te beseffen dat uiteindelijk de Tweede Kamer besluit over het toekomstig provinciaal belastinggebied, inclusief een eventuele verbreding ervan.

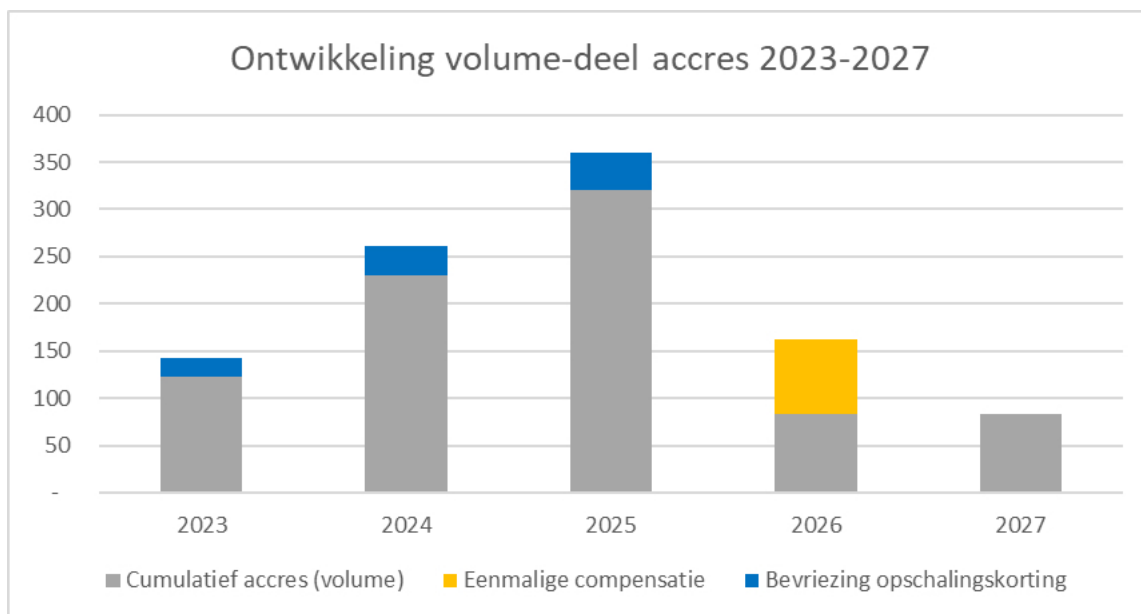
Stabiliteit en zekerheid

De ontwikkelingen rond de financieringssystematiek en het provinciaal belastinggebied hebben impact op vrijwel de gehele toekomstige structurele financiering van de provincies. Voor ons als gezamenlijke provincies staat voorop dat die structurele financiering en de bijbehorende afspraken met het rijk stabiliteit en zekerheid moeten bieden. Dat is niet alleen van belang voor de bekostiging van onze structurele (wettelijke en autonome) taken, maar ook voor de grote transitieopgaven waar we als gezamenlijke overheden voor aan de lat staan.

Ondanks dat het rijk in de contourennota ditzelfde belang onderkent, zien we in de praktijk dat we juist nu in grote financiële onzekerheid leven. In het coalitieakkoord van het rijk is namelijk besloten om het accres van het provincie- en gemeentefonds vanaf 2026 vast te zetten op een vast bedrag en vanaf dan beide fondsen enkel nog te corrigeren voor loon- en prijsontwikkelingen. Hiermee heeft het rijk, vooruitlopend op de afspraken over een nieuwe financieringssystematiek, impliciet besloten om de huidige trap-op-trap-af systematiek vanaf 2026 te verlaten. Door deze besluitvorming leveren provincies en gemeenten vanaf 2026 fors aan ruimte in en wordt bovendien in de ontwikkeling van het provinciefonds geen rekening meer gehouden met de autonome groei van onze taken (door bijvoorbeeld inwonergroei en vergrijzing). Dit laatste blijkt ook uit het rapport van mw. Lazeroms.

Omdat er nog geen zicht is op een volwaardig alternatief voor de trap-op-trap-af systematiek, scheidt dit dus juist onzekerheid en instabiliteit. Dit hebben we in aanloop naar Prinsjesdag ook nadrukkelijk samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) onder de aandacht gebracht. Naar aanleiding daarvan heeft het kabinet in de Miljoenennota 2023 een eenmalig bedrag beschikbaar gesteld van € 1,1 miljard voor het jaar 2026. Daarvan is € 100 miljoen bestemd voor provincies. In onze Statenbrief 'Uitkomsten septembercirculaire provinciefonds 2022' is inzichtelijk gemaakt wat dit betekent voor de provincie Utrecht. We zien dat als een onderkenning van de problematiek. Evenwel biedt dit geen structurele oplossing voor de meerjarige financiering van provinciale taken. Ondanks de compensatie daalt het provinciefonds immers in 2026 ten opzichte van 2025 met ruim € 200 miljoen en daalt dit in 2027 weer verder vanwege het eenmalige karakter van de compensatie.

Daar komt bij dat we als provincies structurele inzet zullen moeten (blijven) plegen voor de transitieopgaven, zoals het klimaatakkoord, stikstof en woningbouw, terwijl het rijk daar momenteel alleen incidentele middelen voor beschikbaar stelt.

Financieringsstromen in samenhang

De komende periode blijven we in IPO-verband met het rijk in gesprek over de nieuwe financieringssystematiek, het provinciaal belastinggebied en de financiering van de verschillende transitieopgaven. Daarbij dringen we er bij het rijk op aan om de verschillende ontwikkelingen in samenhang te blijven beschouwen. De financieringsstromen staan namelijk niet op zichzelf en alleen besluitvorming op alle onderdelen zal voldoende stabiliteit en zekerheid bieden. Mede met het oog op de naderende provinciale statenverkiezingen vragen we van het rijk hierop hoge urgentie.

Onze inzet is samengevat gericht op:

- Een provinciefonds dat meebeweegt met (de omvang van) onze taken en dus niet alleen wordt aangepast voor loon- en prijsontwikkeling.
- Het behoud van een stabiel en autonoom belastinggebied, waarbij een verbreding van het belastinggebied per definitie betekent dat elders belastingen verlaagd worden om lastenneutraliteit voor de burger te garanderen.
- Incidentele fondsen die enkel bedoeld zijn voor incidentele financiering. Structurele dekking voor structurele lasten.

Bijgaand bij deze brief vindt u het IPO position paper naar aanleiding van de behandeling van de BZK-begroting 2023. Deze begrotingsbehandeling vond plaats op donderdag 13 oktober jl. (zie [Kamerstuk 36200-VII](#)).

Vervolprocedure / voortgang:

Deze Statenbrief wordt geagendeerd voor de vergadering van de commissie BEM van 30 november 2022. In diezelfde vergadering zult u naar verwachting ook de Statenbrief behandelen met daarin het (concept) voorstel voor de herijking van het provinciefonds. Die Statenbrief sturen wij u naar verwachting begin november toe, afhankelijk van de datum waarop het betreffende voorstel vanuit het IPO met ons wordt gedeeld.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen